

OMAGII, FILE DE ISTORIE

FILE DIN VIAȚA FRATELUI MEU Vatra copilăriei noastre – satul de sub apă

Pages from my brother's life.

The hearth of our childhood – village under water.

Ion Parii, medic psihofiziolog, locotenent-colonel în rezervă

Am să încep aceste amintiri despre fratele Boris cu o mică precizare: am copilărit împreună, diferența fiind nesemnificativă, de 2 ani și 5 luni, așa că tot ce am să scriu despre sat și tradițiile lui, despre familia noastră, bunei și părinți, legate, mai ales, de copilărie cred că ale mele aprecieri puteau complet să coincidă cu ale lui Borea (așa îl numeau toți apropiați, dar și prietenii).

Despre satul de baștină Șarbaca, cu părere de rău, amintirile îmi aparțin, mai mult, din copilărie, cei drept ele și sunt cele mai plăcute. Ion Creangă zicea că copilăria e „nevinovată”, iar Lev Tolstoi s-a exprimat despre copilărie cam în felul următor: de la naștere și până la șapte ani e o lume întreagă, de la șapte ani și până la moarte e un singur pas.

De mic copil, începând cu vârsta de 10 ani am fost nevoit să mă despart de satul natal ca din clasa a cincea să învăț un an în satul vecin Cuconești Vechi, apoi după ce, totuși, școala de șapte ani am absolvit-o în Șarbaca, trei ani am urmat școala medie de zece ani din satul Zăicani, Râșcani, șase ani am făcut facultatea în mun. Chișinău, iar după absolvire timp de 25 de ani am fost departe de meleagurile natale, fiind înrolat în calitate de medic militar în corpul de ofițeri al fostei Armate Sovietice, revenind la baștină numai în timpul concediului pe durata de două-trei

săptămâni. Deci și amintiri deosebite din aceste perioade nici nu au de unde să apară.

Am să mă strădui să-mi deapăn amintirile despre sat așa cum au fost ele sculptate în memorie în anii copilăriei. Acest sat, care a avut același destin aidoma unei Atlantide în antichitate, el a dispărut sub apele Prutului în zilele noastre cu ajutorul autorităților din perioada respectivă, dar trebuie să afirm că a avut o identitate inconfundabilă, în care s-au păstrat nealterate, ca printr-un miracol, vechile tradiții și obiceiuri românești, la care voi reveni ceva mai târziu.

Mărginit din trei părți de apele Prutului, protejat din nord de culmele înalte a unui deal din România, cu solul năsipos, dar bogat în humus și foarte roditor din lunca râului, unde orice ai sădi răsare, gradinele invadate cu pomi fructiferi și tufe de viță-de-vie de diferite soiuri: toate acestea permiteau formarea unui microclimat specific pentru această veche așezare de sat basarabean. Despre aceasta din urmă vorbește și faptul că el, satul, a fost obiect de vânzare-cumpărare încă de pe vremea lui Alexandru cel Bun, care într-un hrisov de la curtea domnească de la Suceava este înregistrată o tranzacție „*jumătăți di sat de piști Prut, anumi Șarbaca, partea di gios*”. De când există satul, doar unul Dumnezeu știe, dar dacă primul document de vânzare a lui a fost semnat de Alexandru Voevod, atunci reiese că până la nefericita lui dispariție în anul 1977, îi putem oferi, fără nici o rezervă, vârsta de aproximativ 600 de ani. (Ion Sticici, Șarbaca – satul de sub apă)

Buneii

Neapărat vreau să încep acest capitol cu bunelul pe linie maternă, tatuca Ștefan Cucută, cel care a avut o viață relativ scurtă cu un destin tragic, care a fost înmormântat în două sate de 3 ori. Cum poate fi așa ceva veți vedea puțin mai jos. Dânsul a fost mezinul printre cei trei feciori a străbunelui Grigore și străbunicei Grafina, pe care toate rudele le ziceau tataia și mamaia. Tataia Grigore a făcut tot posibilul ca să-i țină grămăjoară pe cei trei feciori ai săi, cumpărând loturi de casă în vatra satului. Frații Iacob, Dumitru și Ștefan locuiau alături în mijlocul satului lângă biserică în case bine amenajate, fiecare având pe lângă case până la 30-40 de ari de pământ. Erau poate cei mai stimați în sat, fiind

harnici din fire și emanând un extraordinar spirit gospodăresc. Toți frații parcă sau înțeles, ori poate se străduiau să nu rămână în urmă unul față de altul, așa ca fiecare au crescut și educat câte patru odrasle. A „greșit” nișel nanu Iacob care avea trei feciori și o fată, iar nanu Dumitru și tătuca Ștefan aveau câte doi fii și respectiv două fiice. Îi vedeai împreună la întruniri și sărbători. Nu-mi închipui că puteau să se certe vreodată între ei sau să încalce rangul de rudenie și neapărat, ierarhia vârstei.

Să revenim la ciudata, la prima vedere, afirmație precum că bunelul Ștefan a murit de mai multe ori, iar osemintele lui au fost îngropate în două sate. Da așa i-a fost soarta. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial cum numai a trecut frontul peste Prut a început mobilizarea generală în armata sovietică a bărbaților cu vârstele între 18 și 50 de ani unde a nimerit atât tata cât și bunelul Ștefan. Iată că atunci familia a primit o telegramă de pe front precum că dânsul a căzut pe câmpul de luptă, undeva în Polonia. Badea Ion, fratele mamei, îmi spunea că împrejurările au fost cam așa: unitatea militară din care făcea parte bunelul a nimerit sub un atac masiv de artilerie „la pătrat” a inamicului, așa că după toate probabilitățile nu mai putea să rămână nici o ființă vie, unde mai pui că o echipă specială a soldaților nemți au mai verificat ulterior dacă nu cumva a supraviețuit cineva. Bunelul a fost într-o stare de contuzie profundă, dar poate dădea unele semne de viață, însă fiind un mare credincios avea atârnat la gât o cruciuliță, iar în buzunar avea o mică cârtică de rugăciuni. Badea Ion zicea că probabil aceasta l-a și salvat de a nu fi doborât definitiv. Nemții n-au vrut să păcătuiască în fața lui Dumnezeu, știindu-i pe sovietici ca ateii. Bunelul a mărturisit că în urma acestui mic episod a războiului, ca multe altele de acest fel, a mai supraviețuit, afară de dânsul, numai încă o persoană. Din mărturisirile martorilor oculari se știe că comandamentul suprem al rușilor nu-i prea cruțau pe moldoveni, aruncându-i în ele mai primejdioase locuri a războiului, la o moarte aproape sigură. Bunelului i-a fost sortit să cadă în această fără de lege a războiului.

Atunci străbunelul Grigore a înhamat caii și s-a prezentat cu telegrama în mână la comisariatul militar raional din Brătușeni, cerând explicațiile de rigoare, unde i s-a lămurit că nu poate fi vorba de o eroare sau de o greșeală banală. Au hotărât să-i facă prohodul, improvizând o înmormântare: i-au făcut toată rânduială, așa ca la mort, s-au împărțit pomenile corespunzătoare, s-a cântat „veșnica pomenire”, apoi lumea a fost invitată la masa de pomenire, ceremonia fiind oficiată de popă și dascăl, căci tătuca după cum am relatat mai sus, era un veritabil credincios, fiind și starostele bisericii din sat. Eram mic și nu prea înțelegeam de ce-i atâta jale în jur, toate privirile fiind îndreptate spre cer. Totuși, familia avea careva suspiciuni, poate intuiția le spunea că încă nu totul e pierdut sau poate unele vise le sugerau ceva promițător. Cert e că permanent căutau diverse căi ca să afle anumite vești despre bunel. Țin bine minte cum într-o zi mama și bunica s-au suit pe cuptor și mult timp au discutat, fiind ambele într-o stare de emoție și agitație plăcută. După cum am aflat mai târziu ele au venit de la soția

morarului din sat, care era din părțile Cernăuților. Această Varvară știa de minune să tragă cărțile și să ghicească dând cu bobii. Ea le-a spus răspicat că tătuca, la acel moment, cu siguranță nu e mort. Așa și a fost. N-a trecut mult timp și iată că, mai întâi, au primit o scrisoare, iar apoi a sosit chiar și dânsul în propria persoană.

Asta a fost prima, așa-zisă „înmormântare”. Cu toate că în urmă consecințelor suferite în timpul războiului bunelul după starea sănătății a fost socotit inapt, eu îl știam ca o persoană relativ sănătoasă, nu-mi amintesc să fi zăcut cândva la pat. Trebăluia zilnic pe lângă casă, căci avea o gospodărie destul de bogată, regulat muncind pe parcursul săptămânii în câmp la cele 15 ha de pământ arabil.

Despre tătuca Ștefan pot să spun că a fost, cu adevărat, un mare gospodar în sat. În grădina de lângă casă cu o suprafață de aproape jumătate de hectar, înconjurată de un gard pe lângă care creșteau copaci de salcâm și câțiva de tei, presupun că au fost sădiți mai degrabă cu scopul de a căpăta un produs specific și calitativ de miere de la familiile de albine aflate în stupii din fața casei. Casa înaltă cu pridvor acoperită cu tablă de fier roșie, cu o ușă largă la mijloc și patru ferestre mari cu obloane, îndreptată cu fața spre drumul principal al satului și totodată spre miazăzi, situația cam la mijlocul curții, arăta foarte frumoasă. În stânga casei, aproape de drum și lângă poartă, se afla un beci de piatră adânc și bine amenajat, iar lângă el un sarai, unde locuiau permanent în două odăi, casa folosind-o mai mult pentru petreceri și la sărbători. Mai spre miazănoapte de sarai se afla ocolul pentru oi și vite, gogenață, coteșul, un sâșaiac mare plin de porumb, scârte și girezi de paie și cioceji, grămezi de tot felul de nutrețuri. În dreapta casei vizavi de sarai se afla grajdul pentru cai și vite. La locuri bine dosite, sub șopron, era amenajat inventarul agricol necesar pentru prelucrarea pământului: plug, boroană, semănătoare, trăsură, căruță și carul pentru boi. Deoarece animalele erau multe ele trebuiau cumva hrănite, de aceea avea și șiș-corniță. Multe din aceste bunuri, mai ales în ceea ce privește animalele, au dispărut, fiind luate cu forța în timpul războiului ori, mai apoi, predate „benevol” în colhoz. Timp îndelungat s-au mai păstrat încă în gospodărie rămășițele unei oloinițe, proprietate a străbunelului Grigore și a unei treierătoare a bunelului, care nu mai puteau fi folosite la destinație și de aceea nu au fost confiscate.

În fundul grădinii era o livadă cu tot felul de pomi, fructele cărora se coceau începând cu cireșele de la începutul lunii iunie și terminând cu niște prăsade mășcate, care numai bune de mâncat erau toamna târziu când de acum dădeau înghețurile, păstrându-le pe polițe la intrarea din pivniță. Nu știu de ce, însă eu am preferat nucile din această livadă, poate și pentru faptul că erau ușor de dezghecat, dar și până astăzi parcă simt pe limbă gustul merelor domnești și a prunelor goldane, cum le numea bunica.

La marginea satului bunelul avea o plantație de viță-de-vie cu butași de diferite soiuri, deci și vin bunelul făcea de mai multe feluri. Această plantație după formarea colhozului ne-a revenit familiei noastre în jumătate cu a lui nenea Petrea, fratele mamei, pentru a completa cei 25 de

ari necesari prevăzuți de lege, care li se permitea să aibă fiecare familie pe lângă casă, iar dacă suprafața era insuficientă o primeau în câmp, lângă sat.

Părinții

Tata Ion Parii și mama Vera Parii (Cucută), pe ambii Dumnezeu să-i ierte și să-i odihnească în pace, au fost simpli și harnici muncitori ai gliei strămoșești, dar care aveau o inteligență și o cultură naturală înăscută, transmisă se vede din strămoși, cu toate că erau țărani cu puțină carte. Au făcut școala primară în satul de baștină sub administrația română, școală cu tradiții, care corespundea nivelului european al învățământului, și de loc nu aveau nevoie de lichidare a analfabetismului, așa numitul *likbez* sovietic. Tata a fost autodidact: a învățat să citească și să scrie de sine stătător cu litere chirilice, străduindu-se să citească ziarele, care apăreau în acea vreme cu alfabetul chirilic, căci altă sursă nu avea, dar vroia, numaidecât, să fie la curent cu noutățile din țară și din lume. Această pasiune a păstrat-o pentru toată viața până și la vârsta destul de înaintată.

Mama n-a avut posibilitate, sau poate că, în semn de protest, n-a vrut să piardă timpul cu acest alfabet, mulțumindu-se cu acele cunoștințe pe care le căpătaseră „la români”, cum se exprima ea. Mă ruga numai pe mine, în timpul când am fost nevoit 25 de ani să mă aflu departe de baștină, fiind înrolat în corpul de ofițeri în calitate de medic militar, să-i scriu, măcar din când în când, câte o scrisoare cu alfabetul latin, ea îl numea românesc, ca să poată singura să citească scrisorile mele, cei drept mai bine și mai operativ această doleanță o îndeplinea soția – Maria. Răspundea, neapărat, la răvașele noastre cu un scris bine caligrafiat, rugându-l numai pe tata, ca adresa de pe plic s-o scrie cu litere rusești. Își exprima gândurile într-o logică numai bine de invidiat, care a și păstrat-o până la adânci bătrânețe. Când de-acum împliniseră venerabila vârstă de 80 de ani, am internat-o pentru o cercetare mai profundă a inimii la Institutul Republican de Cardiologie, iar la externare medicul curant mi-a mărturisit că a rămas uimit de mîntea lucidă a mamei la o așa vârstă înaintată.

Ambii părinți au ajuns acele vremuri, când alfabetul nostru milenar a revenit la vesmântul lui firesc, cel latin, salutând acest adevăr istoric, abonându-se la mai multe ediții periodice. Tot timpul își sfătuiau și insistau ca copii să învețe bine la școală, să citească, cât e posibil, mai multe cărți, știind, sau mai degrabă intuind, că numai cunoștințele și cartea le va ajuta în viață.

Părinții, până la înființarea colhozului în sat, au agonisit deja șapte hectare de pământ arabil. Tata după ce a fost chemat și interogată câteva sări la rând la sovietul sătesc, cum se numea pe atunci primăria, a fost „prelucrat” în așa mod încât altfel nici nu se putea, și s-a înscris în colhoz, cam printre primii săteni. Țin bine minte când a venit acasă, pe deplin disperat, i-a spus mamei că de data aceasta a fost „convins” să se înscrie „benevol” în colhoz. Atunci mama i-a reproșat: „De ce ai făcut aceasta, Ioane!”. Așa a

fost să fie că tata mult timp a fost șef de brigadă în colhoz, cu toate că nu avea o pregătire specială, toate cunoștințele fiind bazate pe cele patru clase primare și însușirea de unul singur a alfabetului chirilic, de aceea uneori pe la mijloc de propoziție, sau chiar în unele cuvinte, găseai câte o literă scrisă cu majusculă, fiindcă așa a memorizat-o el din ziare. Asta nu l-a împiedicat de loc, ca să nu obțină, ani la rând, roade bogate la culturile cerealiere, căci știa bine când, unde, ce și cum trebuie de arat, semănat sau cules fără ca să îndeplinească întocmai recomandările parvenite de la mairarii din raion, ori chiar a celorla locali, uneori găsind fel de fel de argumente sau apelând, când era posibil, și la șiretlicuri. De dimineață și până seara târziu se afla în câmp: controla minuțios fiecare acțiune a colhoznicilor, mai ales a mecanizatorilor, fiind cu toții nepărtinitor. Deseori spunea, că am nevoie de trei-patru ploi bune în lunile mai-iunie și atunci de loc nu-mi trebuie sfaturile unui agronom.

Când a atins vârsta deja de pensionare a făcut, timp de doi ani niște cursuri speciale de apicultură cu frecvență redusă, îngrijind, totodată, împreună cu încă o persoană, până la o sută de familii de albine la prisaca colhozului. După cum am menționat mai înainte, pasiunea de albinar i-a fost transmisă prin moștenire de la tatăl său. Mulți ani la rând s-a deplasat spre prisacă, situată într-un loc pitoresc în preajma unei păduri, parcurgând mai mult pe jos, zilnic, dus și întors, cam vreo 15 km. Munca pe care o îndeplinea cu plăcere, aerul curat din jur, liniștea, unde se auzea numai zumzetul plăcut al albinelor din stupi, dar mai ales mersul pe jos, poate toate acestea i-au și permis să ajungă la o vârstă destul de înaintată.

Mama tot timpul a fost preocupată de lucrul casnic, ducând pe umeri grija pentru copii și gospodărie, însă, totodată, fiind și obligată să lucreze normele stabilite în colhoz. Încă din preadolescență, chiar din copilărie, a brodat și croșetat tot felul de horboțele, șervețele, ștergere, prosoape, fețe de masă, peisaje și portrete, iar o ie națională, țesută din in, foarte frumoasă brodată de mâinile ei încă de pe când era tânără de tot, s-a păstrat până nu de mult în zilele noastre. După ce a fost îmbrăcată de dansa în tinerețe la cele mai mari sărbători, a fost probată și de sora Iulia ca, mai apoi, să ajungă și la fiica mea Angela, cu care se mândrea foarte mult atunci, când o îmbrăca la seratele din școală, acolo în Rusia. Mama mai avea încă o mare pasiune de a țese din lână covoare, lăicere, păretare, țoluri și tot felul de așternuturi pe dușumea. Pentru fiecare familie a celor cinci copii ai săi a țesut și a dăruit câte un covor mare moldovenesc în niște îmbinări de culori și cu așa ornamente care îți frapau vederea. Când îl scoteam pe al meu să-l scutur de colb, acolo unde îmi satisfăceam serviciu militar, unii trecători nu puteau ca să nu se oprească să mă întrebe de unde am procurat acest covor minunat.

Imediat după terminarea lucrărilor în câmp, mama îndată începea altul, de obicei la șezători în nopțile lungi de iarnă: brodatul, croșetatul, împletitul, iar pieptănatul și vopsitul lăunii era procedată în timpul verii. De la Crăciun și până la Paști, deci mai toată iarna, războiul de țesut cu stativetele stăteau la noi în odaie, iar suveica permanent zbura

dintr-o parte în alta – de la stânga la dreapta și viceversa. De obicei se coopera cu sora sa și cu cele două cumnate așa că într-o iarnă terminau, cel puțin unul sau poate două ori chiar trei covoare mari. A mai împletit pentru copii săi: mănuși, ciorapi, șosete și fulare din lână.

Tata pe timpul foametei pleca în Ucraina cu covoare, prosoape, ștergere frumos brodate, cu tot ce se putea de vândut sau de schimbat cu ceva de ale gurii, însă un covor de mărimea, presupun, de cel puțin doi pe trei metri, de o frumusețe rară, cu ornamente viu colorate, pe care l-au și primit de zestre la nuntă de la bunei, nu s-au încumetat să-l vândă, ca și ia despre care pomenisem mai sus. Numai aceste două lucruri le-au mai rămas ca amintire din vremurile de odinioară.

Atât tata cât și mama au fost buni creștini: frecventau cu regularitate slujbele la biserică și respectau cu strictețe toate sărbătorile creștine. A ține postul pentru ei nu era doar o vorbă goală, ci ceva firesc și nici nu face să pui în discuție dacă trebuie respectat sau ba. Tata în adolescență și tinerețe, tot timpul cât a funcționat în sat biserică, a cântat în strună în corul bisericesc, având o voce de tenor destul de plăcută, demonstrând-o deseori în sat pe la petreceri. A fost, ca și mama, pe la multe mănăstiri din Basarabia, a ajuns de sine stătător și la Lavra Peciorsk din Kiev, iar mama cu un grup de enoriași din sat, s-a deplasat cu autocarul la Lavra Poceaev din Ucraina, ca mai apoi cu altă ocazie, și în același mod, a procedat și tata. Își făceau semnul crucii spre icoană, care tot timpul a fost prezentă la noi în casă, atârnată într-un ungher, de la răsăritul soarelui, după fiecare mâncare și niciodată nu se culcau până nu se rugau lui Dumnezeu, chiar și în cei mai grei ani de dominație a ateismului feroce.

După ce părinții s-au mutat cu traiul în satul Duruitoarea Nouă, Râșcani, lăsând satul de baștină sub apele Prutului, tata a inițiat și a întreprins un efort colosal pentru ca să fie construită o biserică în acest sat, căci el, satul, întemeiat cu puțin peste o sută de ani în urmă, n-a avut niciodată lăcaș sfânt. Numai bunul Dumnezeu știe cât la costat pe tata această nobilă intenție. Aici eu mă refer nu la bani, ci la rezolvarea sutelor de probleme, la șirul nopților nedormite, la retrăirile și emoțiile negative, la nervii iroșiți în zadar și la piedicile birocratice cu care se întâlnea în cale, începând cu proiectarea, amplasarea locului și terminând cu începerea construcției propriu-zisă. N-a ajuns s-o vadă așa cum și-a dorit-o, însă, totuși, a fost petrecut în ultimul său drum prin această biserică, toată ceremonia funerară fiind oficiată de trei preoți, căci așa i-au fost doleanțele sale. A săpat în fața bisericii o fântână, susținut financiar de fratele Boris, având grijă, cât a fost în viață, ca apa să-i fie totdeauna limpede și curată.

Trebuie neapărat să menționăm că suntem adânc recunoscători părinților noștri pentru tot ce au făcut ei pentru noi copii și le mulțumim pentru contribuția îndreptată la formarea noastră ca personalități, deoarece am învățat multe lucruri frumoase din experiența lor de viață familială, înainte de toate, cumsecădenia și respectul reciproc profund.

Frații

Am crescut într-o familie cu cinci copii: patru frați și o soră mezină, iar cel care s-a născut primul nu este altul de cât umila mea persoană. Împreună cu părinții eram șapte persoane care alcătuiau o familie adevărată în sensul că în limba rusă acest cuvânt se traduce prin „семья”, pe care dacă îl divizăm puțin vom primi „семь я”, adică șapte inși, personalități diferite, fiecare cu eul și caracterul său. Așa și a fost să fie: diferiți, însă uniți. Frații Boris, Victor și Petru mi-au preluat ștafeta, transmițând-o unul la altul ca, mai apoi, toți să devină medici, iar sora Iulia a rămas să prindă rădăcini și să mențină viața în ograda casei părintești, căci după facultate, noi frații mai mari, ne-am împrăștiat prin țară și lume. Eu am fost încorporat în armată ca medic militar, fratele Boris a rămas la Chișinău doctorand la Catedra de Farmacologie a Institutului de Medicină, Victor a fost repartizat în calitate de medic stomatolog în satul Baraboi, Dondușeni, iar Petru la Cahul ca medic psihiatru, ultimii doi activează până în prezent conform profesiilor în localitățile respective. Cu regret a plecat dintre noi fratele Boris, chemat prematur la Domnul în Împărăția Sa. Ca în orice familie, puțin mai numeroasă, crește și se dezvoltă un copil, care mai apoi se evidențiază plenar cu capacitățile sale și cu care se mândrește întreaga familie. În familia noastră acest copil a fost fratele Boris. S-a evidențiat mai întâi la învățătură, având la toate disciplinele școlare numai note excepționale, absolvind școala medie de zece ani cu medalie de aur, iar facultatea cu mențiune; primul și unicul până acum din sat a susținut teza de doctor habilitat, devenind profesor universitar; a fondat și mulți ani la rând a condus în postură de director, mai întâi, Centrul Științific Farmaceutic și de Producție, reorganizat, tot de dânsul, în Institutul Național de Farmacie, iar în ultima vreme în Agenția Medicamentului; i s-a decernat titlul de Laureat al Premiului Național de Stat în domeniul științei și tehnicii; a fost autorul a 12 brevete de invenție, dintre care unul s-a învrednicit cu Medalia de Argint la Salonul Internațional de Inventică din Pittsburgh (SUA). Ca savant a activat și în Secția Medicală a Academiei de Științe din Moldova, devenind și membru al Adunării Generale.

Despre fratele Borea (căci așa îl numeau noi cei apropiați, dar și toți cunoscuții) vreau să evoc niște detalii din viața sa mai puțin cunoscute. Mai întâi vreau să precizez că el s-a născut la 25 martie 1944 în ziua Bunei-vestiri, care în calendarul ortodox se află printre cele douăsprezece mari sărbători împărătești, sărbătorită pe stil nou în sat, căci în acea vreme satul nostru făcea parte din comuna Cuconeștii Vechi, plasa Ștefănești, județul Botoșani, România. Prima gură de aer a primit-o în casa părintească, căci pe atunci în satele basarabene mamele noastre nu prea nășteau în maternități, unde mai pui că în toi era cel de-al Doilea Război Mondial, iar trupele frontului rușilor ajunseseră tocmai în acele zile până la Prut, căci partea de nord a Basarabiei a fost ocupată aproape fără lupte în martie, pe când centrul și sudul Basarabiei pe la sfârșitul lui august. După ce frontul s-a îndepărtat și în sat s-a instalat deja puterea sovietică,

părinții l-au botezat peste o lună de la naștere, la 25 aprilie, de unde a și reieșit că s-a născut în această zi. Greșeala omisă a corectat-o Domnia Sa mult mai târziu când R. Moldova a devenit stat independent. Bunica Nădejdea, de pe linie maternă, i-a prezis atunci, în ziua nașterii, nepotului nou-născut o viață plină de noroc: zicea că va crește un băiat sănătos și deștept, va fi, neapărat, bogat în percepția ei de bunăstare, argumentându-și spusele prin faptul că toți cei născuți la sărbători creștine sunt ocrotiți de Dumnezeu. Ne este greu să afirmăm acum dacă bunica a avut dreptate când se referea la sănătate și bogăție, cert e că în ce privește deșteptăciunea și înțelepciunea noi putem să constatăm, bineînțeles, retrospectiv, cu siguranță că a avut perfectă dreptate. Despre performanțele obținute în timpul vieții am vorbit deja ceva mai sus. Lista succesorilor în această privință este de-a dreptul impresionabilă. Credem că bunica s-ar fi mândrit dacă ar fi ajuns să vadă rodul prezicerilor sale, destul de naive la prima vedere, dar iată că s-au materializat, cel puțin la un compartiment.

Că Dumnezeu n-a uitat în ce zi s-a născut ne vorbește de faptul cum a „gestionat”, să zicem așa, starea lui de sănătate în întreaga viață. Încă în frageda copilărie, suportând un traumatism deschis la ambele oase ale gambei, fără ca măcar cineva să-i fi acordat un prim ajutor medical calificat, nevoit să fie transportat pe drum de țară cu căruța la o distanță de 25 de km până în satul Zăicani, Râșcani și dus la casa unui bărbat ajuns la o vârstă destul de înaintată, care se pricepea, din auzite, „să pună oasele rupte la loc”, căci spitale mai aproape în acea vreme nu existau, iar durerile nu le permiteau să meargă mai departe, bătrânul „doftor”, neavând la îndemână tot ce dispune medicina autohtonă contemporană: săli de operații dotate cu echipament sofisticat, aparate cu raze roentgen, antibiotice de ultima generație, nefiind asigurat cu medicamente și consumabile specifice deservirii acestor categorii de pacienți, a făcut ca plaga să nu se infecteze, oasele să fie fixate în așa mod, ca mai apoi, restabilindu-se aproape ideal, ca să-i permită peste o lună și ceva să meargă deja în cărje, iar după un an de la această întâmplare să alerge ca toți copiii la joacă. Dacă cineva îndrăznește să afirme că aici el n-a fost ajutat esențial și de Cel de Sus, atunci să spună, și să argumenteze ce a fost, cum de a fost posibil așa ceva?

Încă un episod, de data aceasta, din viața studentescă. Fiind student la medicină în anul patru, activa la o grădiniță de copii din Chișinău în calitate de șofer, transportând cu o motoretă special amenajată produse alimentare. Mergând, în afara orașului, pe traseul ce duce spre satul Stăuceni a fost lovit din spate de o mașină de mare tonaj. Lovitura a fost atât de puternică încât dânsul a căzut tocmai pe un lan de pământ, relativ moale și puhav, căci fiind arat din toamnă era numai ce pregătit pentru semănat. De data aceasta s-a ales numai cu comoție cerebrală și leziuni ușoare a corpului. Prin ce se explică faptul dacă nu prin aceea că a avut în preajma sa, stând de strajă un Înger Păzitor, trimis tot de Dumnezeu, ca să-l salveze. Dacă lovitura era puțin mai mică el putea să cadă cu tot corpul pe asfalt sau pe pământul bătătorit de lângă drum și nimeni nu știe care ar fi fost consecințele.

Mult mai târziu, cu 10 ani în urmă, a suportat o operație foarte complicată în timpul căreia a trecut printr-o comă profundă, probabil egală cu o moarte clinică, când medicii români de la București cu greu l-au readus la viață, erau sceptici în privința pronosticurilor. E adevărat că medicii au întreprins toate măsurile necesare de reanimare, însă și Dumnezeu în acest caz s-a „implicat”, putem să spunem destul de activ. Patru ani în urmă când parcă nimic nu prevestea o primejdie, fiind din fire un optimist incontestabil, dar o acțiune nechibzuită a făcut să se acutizeze maladiile de care suferea în ultima vreme, care au și dus la deces. Încă o dată ne convingem că totul e în puterea și voința Domnului. Când era la un pas de moarte asta n-a fost să fie, iar când nimeni nu se aștepta la așa ceva a sosit momentul fatal.

Ca să vă convingeți ce personalitate deosebită a fost fratele Boris, am să mă opresc aici la un caz din viață, așa zice, ieșit din comun. Iată despre ce merge vorba. Când îmi satisfăceam serviciul militar în orașul Armavir, ținutul Krasnodar, Federația Rusă, într-o zi pe la sfârșit de mai, sau început de iunie, nu pot să-mi amintesc precis, la noi în unitatea militară pentru serviciul medical era o zi relativ ușoară, mai puțin încărcată profesional, fiindcă întregul efectiv de aviatori, ingineri și tehnicieni-mecanici a regimentului erau preocupați de profilaxie a tuturor sistemelor și aparatelor de zbor. Lunar această zi era obligatoriu pentru toată aviația din fosta URSS. În această zi noi, cei care nu eram ocupați nemijlocit cu tehnica militară, ne mai permiteam să ne relaxăm puțin. Deci în ziua cu pricină, eu m-am străduit să termin lucru până la prânz, ca după aceea să plec acasă, spunându-le subalternilor să nu mă deranjeze mai mult, știind că nimic nu putea să se întâmple ceva grav. Deoarece surmenajul muncii mele în acea vreme era destul de încărcat, acasă am adormit repede, dar cred că numai peste vreo oră m-a trezit telefonul. N-am vrut să ridic imediat receptorul, ca peste câteva minute să revină din nou același sunet. Îmi venea lene să mă scol și am lăsat să vadă la ce o să aducă situația. Situația însă a devenit destul de neclară căci peste fiecare 5-10 minute, timp de mai bine de o oră telefonul zbârnâia iară și iară, ce mă făcea să ies din sărite. Le spuneam, în sinea mea, celor care sunau atât de insistent: „Ce nu vedeți că nimeni nu-i acasă, de ce sunați neîntrerupt, dați-mi voie să mă odihnesc și eu măcar o dată în lună”. Așa și n-am mai răspuns la acele apeluri.

După ce soția a sosit de la serviciu, iar fetele de la școală, am avut ca oaspeți o familie care locuia în același bloc, având relații prietenești încă de când ambii eram într-o unitate în Azerbaidjan, fiind transferați cu serviciul în orașul Armavir în aceeași zi, sosind cu trenul într-un compartiment. Cam pe la orele 10 seara ne-am despărțit cu locatarii mei de bloc, dar numai peste vreo 2-3 minute mă cheamă soneria la ușă. Primul gând care mi-a venit atunci în minte, și eram incredințat în aceasta, a fost că poate oaspeții mei au uitat ceva din lucrurile personale, acum s-au dumerit și au venit ca să le întorc. Am rămas complet tablou când am deschis ușa. În coridor stăteau doi bărbați tineri, înalți și frumoși nu alt ceva decât fratele Borea și bunul nostru

prieten Ion Ababii. Cum de au găsit ei locuința mea într-un oraș complet necunoscut, habar nu am, și cum de s-au încumetat, totuși, să treacă și pe la mine nefiind siguri că mă pot găsi, fiindcă ei au fost cei care sunau timp de mai bine de o oră, iar eu mă încăpăținam și n-am ridicat receptorul. S-a dovedit, mai apoi, că ei au planificat această întâlnire încă la Chișinău, când au plecat într-o deplasare de serviciu în Kazahstan, pare-mi-se în regiunea Kâzâl-Orda, ca să stabilească legături și să încheie niște contracte cu autoritățile la fața locului, pentru detașamentele studențești, care trebuiau să lucreze în lunile de vară. Special se întorceau spre Moldova prin aeroportul Mineralinăe Vodî, de acolo, din aeroport, și sunau. Se înțelege că am fost nemaivăzut de bucuroși de așa oaspeți. Dar, surpriza cea mare a fost când au scos un borcan de trei litri, închis ermetic, cu vin moldovenesc. Au vrut, numaidecât, să-mi aducă o picătură de Moldova, pentru care sunt recunoscător și astăzi, căci așa momente nu se uită niciodată. Am și acum emoții când scriu aceste rânduri : parcă îi văd pe ambii cum toarnă pe rând în pahare acel lichid roșu cu un gust și miros specific. Să ai grijă, să corcolești un borcan cu vin timp de mai bine de o săptămână, decolând și aterizând de pe câteva aerodroame, ca, vedeți voi bine, Ion cel din Armavir, trebuie numaidecât să guste din vinul autentic moldovenesc.

Nu pot să-mi aduc aminte cât am stat de vorbă în acea noapte, căci aveam mult de spus și ce aminti. A doua zi n-am mai plecat la serviciu, le-am arătat puțin orașul, am trecut și pe la Piața Centrală, căci era o zi călduroasă , senină, liniștită, foarte plăcută și cu mult soare, iar după-amiază au luat avionul spre Krasnodar, iar acolo erau rezervate locurile spre Chișinău. Nu i-am întrebat atunci, dar și până astăzi nu știu cine a venit cu această idee, însă, aceasta nu

are nici o importanță, dar principalul e că această idee originală a fost materializată de dâșii și aducându-mi mie o neobișnuită plăcere.

În încheiere doresc să menționez că fratele Boris a fost un remarcabil organizator și administrator, oricând era gata să dea dovadă de mărinimie, generozitate, solicitudine și bunăvoință, avea o pronunțată conștiință națională, punea mare preț de prietenie și pe spiritul de comunicare. Se mândrea dintotdeauna de calificativul – șărbăcean.

Borea Parii, elev, s.Șerbaca

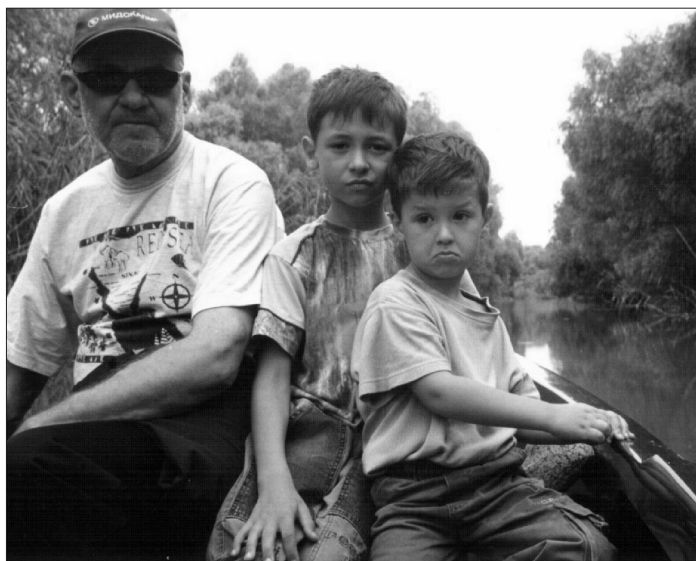
Tânărul savant Boris Parii în timpul desfășurării unui experiment la Catedra Farmacologie

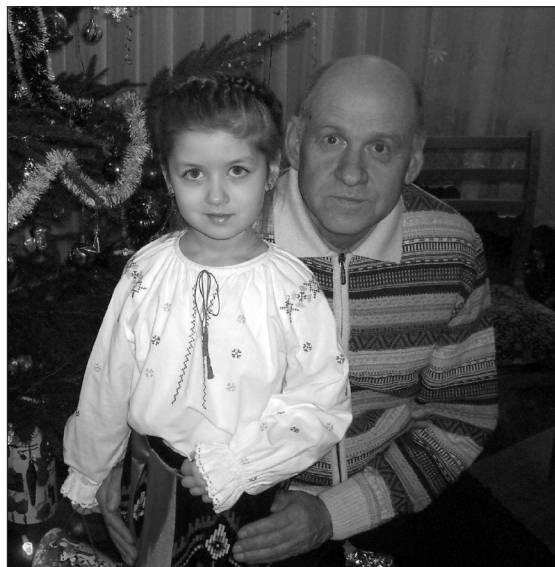
*Neamul Parii la un început
mileniului III*

*Boris Parii la inaugurarea Institutului
National de Farmacie*

Boris Parii cu nepoții Patric-Ion și Dan la odihna

*Boris Parii cu nepoțica Maria-Daniela la matineu
de Anul Nou*